

ZENTAI ELLENŐR.

Helyi és vidéki érdekű társadalmi és közgazdasági hetilap.

Szerkesztő és kiadóhivatal: Kinizsi-utca 920. sz., hova a lapot érdekű közlemények, hirdetések, az előfizetési pénzek és hirdetés díjak intézendők.

Előfizetési árak:

Egész évre 4 frt, félévre 2 frt, negyedévre 1 forint. — Egyes számok a szerkesztő lakásán és Zettin József ur kereskedésében 10 kr-ért kaphatók.

Megjelenik
minden vasárnap

Hirdetések:

Hirdetési díj egy négyszög-centiméternyi térért 2 kr. — Bélyegdíj minden egyes beiktatás után 30 kr. — Nyilttér petsoroként 10 kr.

Az orom-alji vízvezető árok.

Boszantóbb dolog alig adhatja elő magát a közönséges ember életében, mint mikor olyasmit akarnak ráerőszakolni, a mitől menekülni óhajt, jogosnak akarják előtte föltüntetni, sőt arról egyenesen meggyőzni, a minek az ellenkezőjéről van meggyőződve, és kötelességteljesítésnek tüntetik föl előtte annak elkövetését, a minek éppen abban hagyása, el nem követése képez szigorú kötelességet.

Ily helyzetben vannak azon zentai lakosok, a kiket jelenleg a városi tanács az oromi vízvezető árok ásatásáért reájuk kivetett összegek behajtása végett végrehajtással édesget magához.

A dologban az a boszantó, hogy a végrehajtás oly I. fokú határozat alapján vétetett foganatba, a mely nemcsak jogerőre máig sem emelkedett, hanem keletkezésénél fogva is merő félreértésen s illetéktelen eljárás alapul.

A tényállás ez ügyben röviden abból áll, hogy az orom alatti belvizektől látogatott földek tulajdonosai között pár év előtt mozgalom indult meg, az orom alatti belvizeknek a Tiszába leendő levezetése tárgyában; a kezdeményező lépések a megye alispánjánál megtétetvén, az alispán ur eljött Zentára, az érdekelteket közgyűlésükön üdvözölte és a belviz levezetését célba vett érdekeltséget a célra megalakultnak kijelentette, megválasztattak a végrehajtó választmány tagjai, és pedig Zentáról Gombos Gábor polgármester, mint a vízvezetésben saját birtoka után szintén egyik érdekelteket képező városnak mint erkölcsi testületnek képviselője, továbbá Gyorgyovánszky György, Mester Lajos, Hevér Péter és Rigyicsky Demeter. Mester Lajos egyuttal pénztárnokul is választatván s megállapítatván, hogy az összes további teendőket a végrehajtó választmány intézdi, az fog gondoskodni a munkálat létesítéséről és az ahhoz szükséges kiadások által igénybe veendő pénz beszerzése és az összes költségek fedezéséről, s ezzel az érdekeltségi közgyűlés szétoszlott.

Négy év mult el a nélkül, hogy az érdekeltség által megválasztott végrehajtó választmány magáról életjelt adott volna, a nélkül, hogy a munkálat megkezdése iránti előintézkedések vagy előkészületek tárgyában egyetlen egy ülést tartott vagy tanácskozássra összejött volna, ugyannyira, hogy a mondott végrehajtó választmány tagjai megválasztásuk óta mai napig egymást együtt nem látták, sem más senki őket nem látta, szóval: semmi érdemleges intézkedést mind e mai napig nem tett a végrehajtó választmány. — Megjegyzendő még, hogy egyik tagja a végrehajtó választmánynak: Rigyicsky Demeter, még 1882-ik évi tavaszon meghalt, — halála által tehát a végrehajtó választmányban üresedés támadt és ezen üresedés soha eddig be nem töltetett. — Lehet, hogy ez utóbbi körülmény szolgált okul a végre-

hajtó választmánynak a néma szünetelésre, mely kevés mandátummal egyeztethető meg; valószínűleg tudta a polgármester, mint a végrehajtó választmány elnöke, hogy a csonka választmány — idevonatkozó szabályzat hiányában — jogérvényes működést nem fejthet ki. — Ezen föltevésünk ellen szól azonban azon körülmény, mely szerint Rigyicsky Demeter folyton életben levőnek tartotta a tanács, mert a választmányi ülésekre mindannyiszor meghívta, sőt maga az alispán ur is 9941/885. sz. határozatát szintén kézbesítettél rendelte Rigyicsky Demeternek. Sőt egy kissé komikus eset is fordult elő, a mennyiben egy 1884-ik évi meghívón Rigyicsky Demeter neve után oda van írva e szó: „látam“.

E közben mintegy két év előtt megásatott a vízvezető árok; hogyan? ki által? kinek a költségén? nem tudta senki, nem tudta maga a végrehajtó választmány sem. Gombos Gábor ur kivételével, ki illetéktelenül, a képviselőtestület meghallgatása s a költségeknek ez által mellőzhetlenül szükséges megszavazása nélkül, teljesen önkényszerűleg azon utra terelte a kérdéses belvizvezetést, mintha az tisztán községi ügy volna, kiadatta a tanács nevében a levezető árok ásatását vállalkozónak, elkészítette az árkat és kifiztetett érte a közigazgatási alaptól mintegy 14,000 frtot; midőn pedig az árok ily módon elkészült, a tanács nevében bejelentette azt a megyei alispánnak, az alispán ur pedig, a nélkül, hogy az ügyre vonatkozó iratokat tüzetesen átvizsgálta és az egész ügynek lefolyását a tanács jelentéséig behatóan áttanulmányozta volna, s különösen a nélkül, hogy megvizsgálta volna, vajjon a végrehajtó választmány hozzájárulásával történt-e a munkálat keresztülvitele s az arra fordított kiadások a végrehajtó választmány által elfogadtattak-e és az arra vonatkozó végleszámlás a végrehajtó választmány által megvizsgáltatott és helybenhagyatott-e, — f. évi május hó 7-én 9941/885. sz. a. hozott határozatával az összes történeteket helybenhagyta, azzal indokolván eme helybenhagyó határozatát, hogy a kérdéses vízvezető árok ásatásának költségei és munkálatai a végrehajtó választmány által elfogadtattak, az elkészült munkálat ugyanaz által átvétetett és a végleszámlás ugyanazon végrehajtó választmány által megvizsgáltatott, elfogadtatott és helybenhagyatott. Pedig mindezekről a végrehajtó választmány mit sem tudott és az iratok is tanúsítják az idézett alispáni határozat tarthatlanságát.

A hivatkozott alispáni határozatot, mely az érdekelteknek nem kézbesítettett, hanem közülök csupán Gombos Gábor polgármesternek, Gyorgyovánszky György, Mester Lajos és Hevér Péter választmányi tagoknak — Rigyicsky Demeternek is küldetett egy példány, de ahhoz már csak a túlvilági postával érkezhettek el — s midőn ez is megtörtént, kibocsátattak a tanács részéről a fizetési ukázok s megindult a végrehajtás,

dacára a törvényes időben beadott föllebbezésnek, melyről, valamint az ügynek további érdekes mozzanatairól legközelebbi számunkban fogunk folytatónlag megemlékezni.

Azon előnyök felsorolása, miket a zentaiak a rendezett tanács megalapításából kifolyólag reméltek 1872-ben.*

Zenta város képviselőtestülete 1872. évi május 29-én Jankovich Aurel, Ujházi Menyhért, Gyorgyovánszky György, Mihálkovits István, Szárits Bertalan, Branovacszy Vazul, Mucsy János és Fischer János urakat, egy törvényhozás elé terjesztendő folyamodvány elkészítésével bizta meg, melyben városunk külön törvényhatósággal leendő fölrüházása kérelmeztesék.

A kiküldöttek, mint jelentésükben említik, okulván Baja és más rendezett tanácsú városok sorsán, melyek a már évek óta kérelmezett szabadságot még mindeztideig el nem nyerhették, a kitűzött cél könnyebb elérhetése szempontjából, mindenekelőtt a rendezett tanácsú várossá leendő átalakulást, mint természetszerű és fokonkénti haladást hozták javaslatba, mely javaslat az 1872. évi december 21-én tartott közgyűlésben el is fogadtatott.

A kiküldött bizottság ez alkalommal azon előnyöket is felsorolta, melyek a rendezett tanácsú várossá leendő átalakulás esetén várhatók. Ezek a bizottság szerint a következők:

1-ször. A város képviselőtestülete állhatna 200 képviselőből, nem mint ezideig, a midőn nagyközségi állapotunkban főnálló törvényeink szerint 40 képviselőnél több nem lehet. Ha a városi képviselők száma szaporítottatnék, az az előny állna be, hogy nem lennének jövőre olyan egyének kizárva, kik ügybuzgalmuknál és képességük-nél fogva a közügyek menetére jótékony befolyást gyakorolhatnak.

2-ször. Városunk kapitányi hivatal nyerne, mely hivatal minden közrendészeti dolgokat, u. m. vásári, építészeti, mezei és közegészségi rendszert gyakorolná, az elsőfokú iparhatóságot képezné, végre a gazdák és cselédek között a szolgálati viszonyból keletkezett ügyeket elintézhették. Miután ezen hivatal betöltése a város által történnék, igen természetes, hogy a kapitány minden intézkedéseért a képviselőtestületnek lenne felelős, valamint hogy a képviselőtestület utasításai szerint eljárni is tartozna, holott ezidőszent ezen jogokat a megye által megválasztott és idehelyezett szolgabíró, a ki a város fölött áll és így felelősséggel a városnak nem tartozhatik, gyakorolja.

3-ször. A város árvaszéket nyerne s ez által azon ügyek, melyek jelenleg a megyei árvaszék által Zomborban intéztetnek el, jövőre a városi árvaszék által lennének elintézendők. Tekintve azon körülményt, hogy a megyei árvaszék, mely az egész vármegye árvaügyeinek elintézésére van hivatva, elégtelen volta miatt az ügyek elintézését késedelem nélkül nem eszközölheti, mi által az örökösödésből eredő birtokviszonyok rendezése, ott, hol kiskorúak érdekeltek s ennek folytán ezen ügyek az árvaszék elé utasítvák, szembeötölő késedelmet szenvednek; tekintve továbbá, hogy az érdekeltelek ügyeik elintézésének megsürgetése végett Zomborba utazásukra nagymennyiségű pénzt kénytelenek kiadni és mégis csak nagy idő eltelével érhetnek cél: lehetetlen be nem ismerni az előnyt, mely abból keletkeznék, ha városunk egy önálló árvaszéket nyer s az egyes ügyfelek nem lévén Zomborra szorítva, helyben nyerhetnek

* Adalék a zentai rendezett tanács megalapításának történetéhez.

Kielégítést és ügyeik azonnal elintéztethetnek, mi által az adásvevés megkönnyebbíttethetnek, valamint a hitel is emelkednék.

4-szer. A város maga választaná minden tisztviselőit, kik tetteikért a városi képviselőtestületnek felelősek.

5-ször. Az ujoncozást illetőleg Zenta külön sorozójárását lenne képezendő, mi által azon eshetőségnek, hogy zentai fiúk — mint ezidőszerint — más községbeli fiúk alkalmatlan volta miatt besoroztassanak, kitéve nem leend.

6-szor. A kormány figyelmére méltóbbá lenne városunk és bármily óhajtasunk, illetve folyamodásunk előbb teljesülhetne; különben is Zenta városára lealázó, hogy az ipar és a kereskedelem, valamint a közoktatás terén szerzett elismerést nagyközségi léte csökkentsék.

7-szer. A községi ügykezelés, valamint a községi vagyon kezelése, minthogy képesített egyénekre bízhatók, kielégítőbb lenne, illetve azok kétségtelen javulása lenne várható.

8-szor. Külön telexkvi hatóság elnyerhetése is sokkal valószínűbbé válnék, miután a polgári perrendtartás 20. §-a már kifejezi azt, hogy az igazságügyminiszter meghatalmaztatik, rendezett tanácsú városoknak, ezek kívánságára, törvényhatóságai meghallgatása mellett, külön telexkvi adni.

9-szer. A szellemi műveltség emelése is inkább elérhető, a mennyiben saját gyermekeink, kiknek alkalom nyílik képzettségüket saját városunk előnyére fordítani, nem lesznek kényszerítve más városokba sietni, hogy alkalmazzák nyerjenek s így a szellemi erők nem fognak elszálaszlatni.

Ezen itt elősorolt nagy horderejű és a város fejlődését minden irányban előmozdító előnyökkel szemben az a kérdés merül föl, vajjon érdemes-e az évi kiadást, mely városunkban három százezer forint körül változik, fontebb elősorolt előnyök elnyerhetésére 3—4000 forinttal szaporítani.

Ezek folytán Zenta város jelenlegi képviselőtestülete egy szent kötelességet vél teljesíteni, a midőn városunk lakosságának figyelmét fönt előadottakra fölhívja, tudatván egyúttal a nagyközönséggel, miszerint az 1871. évi új községi törvény 135. §-ának rendelete szerint, ezen átalakulásra az engedély meg nem tagadhatatik, ha ezen átalakulást a lakosság azon része óhajtja, mely az összes, Zentán fizetendő egyenes államadónak felénél nagyobb részét fizeti. Zentán, 1872. évi december hó 30-án.

Azt hisszük, Zentán minden valamirevaló ember belátja, hogy az 1872-ben remélt előnyök eme részletes felsorolása önkéntelenül kihívja a kritikát a rendezett tanácsunk multbeli, de legkivált a mostani, igazán vízözönelőtinek nevezhető működése ellenében, és hogy a fönt elősorolt reménysek leg többje mai napig is pium desiderium maradt, azt jövő alkalommal ki fogjuk mutatni.

X. Y. Z.

Az iparoktatás Magyarországon.

Alig van Európában ország, mely az iparoktatás különböző irányú intézeteit oly sokáig nélkülözte volna, mint Magyarország. Az 50-es évek óta állottak ugyan fönn ugynevezett vasárnapi iskolák az iparos és kereskedő tanoncok számára, de azokban a tanítást senki sem vette komolyan s a tananyag sem felelt meg az iparoktatás fogalmának.

Az iparoktatás terén az uttörő szerep az orsz. iparegyesületnek jutott. Ezen egyesület a felejtethetetlen emlékü báró Eötvös József elnöklete alatti megalakulása után (1867.) első föladatának tekintette az iparoktatás fölkarolását; de ebbeli tevékenysége csak a fővárosra szorítkozhatott. Az első alsófokú ipartanoda Budán 1869-ben nyitott meg, melyet azután a később egyesített főváros területének különböző részeiben rövid egymásutánban még más hat tanoda is követett. E tanodák a kormány és a főváros segélyével létesültek és kezdetben csak a legszerényebb igényeknek felelhetek meg, amennyiben csak az iparos tanoncok hiányzó elemi ismereteit igyekeztek pótolni; azonban a viszonyok javulással fokozatosan fejlesztettek. Így néhány évi fönnállás után lehetővé vált a pusztán elemi tárgyakat némi szaktanítással (III. osztály) is kiegészíteni s a rajztanítást az első (előkészítő) osztályba is bevezetni; majd ezen legfontosabb ipari tantárgyat, mely kezdetben minden határozott irány nélküli volt, az ipari igényekhez idomítani és fokozatosan fejleszteni.

A fővárosi elsőfokú iparos-oktatás egy további fejleményét képezte az ugynevezett ismétlődő iskolák előkészítő ipariskolákká történt átalakítása (1882.), mely intézkedéssel kapcsolatban az orsz. iparegyesület vezetése alatti tanodák is teljesen újraszerveztettek és magasabb színvonalra emeltek.

Időközben (1873.) e tanodák nyomán Erdélyben a százok lakta városokban hasonló tanodák létesültek, a melyek az ottani kedvező közoktatási viszonyok alapján szintén örvedetes fejlődésnek indultak. Ezekon kívül elszórtan az országban még egy-két más helyen is létesültek egyes hasonló tanodák, többnyire azonban igen korlátolt tanidővel és tananyaggal.

Az iparoktatás többi irányzatának megkezdése az 1873-iki bécsi világiállításra vezethető vissza. Az orsz. iparegyesület kérelme folytán az országgyűlés iparmuzeumi tárgyak vásárlására 50,000 forintot szavazván meg, e tárgyakból megvetetett az iparművészeti muzeum alapja; ugyancsak a bécsi kiállítás alkalmával jutott a kormány kezébe egy nagyobb adomány azon céllal, hogy abból ipartanmühelyek létesíttessenek. Ez képezte kiindulási pontját azon mozgalomnak, mely a házi ipar fejlesztését tűzvén célul, házi-ipari egyletek útján különféle ipari tanmühelyek létesítésére törekedett. E tanmühelyek egy része nem bizonyult ugyan életrevalónak, de többi része a mostan is fönnálló tanmühelyeknek alapját képezte.

A mi a középfokú iparoktatást illeti, az első ebbeli intézet, a kassai gépészeti tanoda, magán kezdemény eredménye volt, azonban a kormány által mihamar átvétetvén, állami kezelésbe jött.

Sokkal terjedtebb hatáskörű és hivatásu ennél a csak néhány év óta működő budapesti állami középipartanoda.

Középfokú ipartanoda jellegével bir végre a fővárosi felsőbb iparrajztanoda is, mely szintén csak néhány év óta működik.

Az iparoktatás min lezen tényezői egymástól függetlenül és minden egységes irányelv nélküli működtek. Az 1881-ben szervezett „házi-ipar és iparoktatási országos bizottság“ föladata volt ezen összevisszaságba rendszert, összefüggést hozni és általában a hazai iparoktatás országos szervezését előmozdítani. E bizottság rövid fönnállása óta e föladatnak nagyrésztben megfelelt s különösen az ipartanmühelyek céltudatos szervezésében figyelemreméltó eredményeket ért el.

Nem hallgathatjuk el, hogy az iparos-oktatás ügye egészben véve éppen a legközelebbi időben a fejlődésnek ismét új stádiumába jutott, mely ez ügyben ugyszólván fordulópontot képezend. Kedvező előzmény erre nézve 1883-ban Zichy Jenő gróf azon ajánlata, mely szerint az ipartanodák szervezésének mielőbbi foganatba vehetésére 12,000 forintot ajánlott föl; s a tanodák országos szervezése végett a kormány megbízottjával az ország nagyobb városaiban a szükséges előkészítő lépéseket megtette.

A tulajdonképeni fordulópontot azonban az új ipartörvény meghozatala (1884.) képezi, mely törvény az iparos-oktatásról behatóan gondoskodik s e célra bizonyos jövedelmi forrásokat is kijelöl. E törvény alapján az egész iparos oktatás ügyének országos szervezése és a régebbi efféle intézeteknek átalakítása most van folyamatban.

K. K.

Alapítsunk főgymnáziumot!

Különösen Zenta város m. t. közönségének ajánlva.

A folyó tanévben betelik tíz esztendeje annak, hogy Zenta város m. t. közönsége saját erejéből községi algymnáziumot teremtett. Tíz esztendő egy város életében nem nagy idő, de nekünk ez a csekély idő is elégséges volt arra, hogy gymnáziumi középiskolánk fája a város talajában erőteljes gyökeret verjen, sőt mi több, akkora koronát is hajtson, hogy ezt a vidék városai is észrevehessék.

Ezen kedvező fejlődés ok nélkül be nem következhetett s nem is kell valami föltűnő tájékozottság a zentai viszonyokban ahhoz, hogy gymnáziumunk föllendülésének okait megtalálhassuk. Két szerencsésen együtt működő tényezőnek köszönhetjük ezen szeretett iskolánk fölvirágzását. Az egyik tényező városi közönségünk jóakarata, melyet ezen intézet irányában mindenkor egész készséggel tanúsított, a másik a tanári kar képzettsége és buzgósa, melylyel ezen intézetet oda fejlesztette, hogy az — akár a külső berendezés, akár az oktatás értelmességét s az elért eredmény színvonalát tekintve — a magyarországi algymnáziumok között elsőrendű sorba küzdött föl magát. Ezen két tényező összehatásánál fogva elértük azt, hogy gymnáziumunk Zenta város föterén díszes épületet nyert, hogy a tanári kar az állami középiskolák tanáraival egyenlő díjazásban részesül, hogy az izléses külső elrendezés s képesített tanáraink munkája a gymnázium népességét évről-évre fokozatosan emelte.

Mint új intézet, a zentai gymnázium több éven keresztül küzdött különösen a vidék bizalmatlanságával. Nem lesz érdektelen, ha az intézet népességi viszonyait legalább a számszerű megjelöléssel röviden közlöm.

Az 1876—77. tanév. járt 66 helyb. 25 vid. tanuló.			
Az 1877—78. " " 70 " 27 " "			
Az 1878—79. " " 70 " 28 " "			
kikhez a szegedi árvízveszély következtében 1879. március hóban jött még 28 vidéki tanuló.			
Az 1879—80. tanév. járt 52 helyb. 61 vid. tanuló.			
Az 1880—81. " " 70 " 58 " "			
Az 1881—82. " " 56 " 53 " "			
Az 1882—83. " " 56 " 41 " "			
Az 1883—84. " " 62 " 60 " "			
Az 1884—85. " " 66 " 65 " "			
Az 1885—86. " " 69 " 66 " "			

Ezen számok világosan mutatják, hogy míg a kezdő években a beírt tanulók száma folytonosan ingadozott, a mi egy új tanintézet életében természetes is, — addig az utolsó három tanévben a tanulók számára nézve ha nem is rohamos, de fokozatos gyarapodás tapasztalható.

Egy négyosztályú gymnázium korszerű berendezéssel, 135 tanulóval, 6 rendes okleveles tanárral, 3 hitoktatóval és 1 tornatanítóval városi közintézményeink között oly tekintélyes állást foglal el, hogy fejlesztését haladásra képes községi életünkben számításon kívül hagyni nem szabad. Ha most meglévő algymnáziumunk működésében bármely irányban is még hiányosságot tudnék, nem emelném föl szavammat annak továbbfejlesztése érdekében; de most, midőn látom azt, hogy meglévő tanerőink bármely főgymnáziumba beilleszenek, hogy gymnáziumi épületünk a modern igényeknek megfelel, hogy szertári felszerelésünk nemcsak egy négyosztályú középiskolának válik díszére, hanem fokozatos fejlesztés mellett elégséges leendő egy főgymnázium szükségleteire is; midőn továbbá látom azt, hogy az intézet tanulóinak fele az utóbbi tanévekben a vidékről jön össze, igazolván, hogy a zentai gymnázium jó hírneve lassan-lassan a vidéken is tovább-tovább terjed; midőn látom azt, hogy Zenta városának magának is szüksége van tanult, fölvilágosodott s haladásra kész fiakra, midőn végre látom azt, hogy minden elfogulatlan polgára e városnak tanügyünket szívén hordja és lelkesül az észlelt nagymérvű haladáson: akkor nemcsak állásomból kifolyólag, hanem mint a magyar haza egyik igénytelen bár, de nemzetem szellemi és anyagi emelkedése érdekében minden üdvös lépésre kész polgára, de a velem együtt érző polgártársaim fölhívása folytán is kötelességemnek tartom szavammat fölemelni, hogy Zenta város, mint Magyarország közgazdaságilag egyik elsőrendű pontja, törekedjék arra, hogy vagyoni súlyához mérten ott is figyelembe vehető legyen, hol a városokat nem csupán az adóalap, hanem a szellemi tökély nagysága szerint is mérlegelik. Ennek legelső föltételét pedig úgy teljesítjük, ha saját gyermekeinknek alkalmat adunk arra, hogy magukat itthon Zenta városában — melynek 22 ezer lakója maga igényelhet egy teljes középiskolát — egy jól szervezett főgymnáziumban kiképezhessék.

Ez a dolgnak erkölcsi oldala. De megvannak egy főgymnáziumnak anyagi előnyei is. Ma a zentai községi algymnáziumban 66 vidéki tanuló van. Ha ezeknek mindegyike koszt, szállás, ruházat, könyv- és írószerek árában csak 200 forintot hagy is városunkban, már ezáltal 13,200 forint töké vándorolt be a vidékről Zentára. Nem kell hozzá valami különösen vérmes elbizakodottság, hogy főgymnázium esetén a vidékiek számát kétszer akkorára vegyük, s ekkor is csak 200 forintot számítva egy-egy vidéki tanulóra, a városunkba e címen befolyó összeg 26,400 forintot tesz ki. Ugyanily összeg bizonyosan itthon marad azon zentai szülők kezében, kik gymnázium nem létében a vidékre küldeni volnának kénytelenek gyermekeiket. A főgymnázium tehát anyagi tekintetben is oly hatalmas tényező városi közintézményeink között, melyet elejteni anyai volna, mint Zenta város polgárainak zsebéből évenként legkevesebb 53 ezer forintot kivonni.

Ezekben — úgy hiszem — eléggé kimutattam azt, hogy a főgymnáziumi intézmény mind erkölcsileg, mind anyagilag minő előnyös volna városi közönségünkre: most hátra van annak kimutatása, hogy a főgymnáziumi négy felsőbb osztály föntartása minő terhet róna városi közpénztárunkra.

Itt mindenekelőtt egész leplezetlenül kijelentem, hogy a mai országos viszonyok között államsegélyre számítanunk nem lehet. Oda kell tehát számításainkat irányozni, hogy főgymnáziumunkat — épp úgy, mint Szabadka, Nagy-Becskerek és Nagy-Kikinda városok — saját erőnkől tartjuk fönn.

A dolgok természetesen rendje egy hozza magával, hogy ne egyszerre nyissuk meg mind a négy felső osztályt, hanem 1886. évi szept. 1-jén csupán az ötödiket, s azután fokozatosan évről-évre a többit, egy hogy a nyolcadik osztály csak 1889. évi szept. 1-én lenne megnyitandó.

Az osztályok fokozatos életbeléptetése természetesen a kiadások fokozatos szaporodását vonná

maga után. Hogy városi közönségünk e tekintetben teljesen tájékozva legyen, szükségesnek tartom a tanszék rendszeresítésének idejét, s ezzel egyszersmind az évről-évre fölmerülő költségeket az alábbiakban kimutatni:

T a n s z é k.

1. Az 1886. évi szept. 1-én az ötödik osztály megnyitása s ezzel egy latin-görög rendes tanszék betöltése igényel 1886. szept.—decemberre 467 frtot.

2. Mivel az ötödik osztály heti 30 óráját egy tanszék el nem láthatja, tehát 1886. szept.—dec. hóra heti 12 órai helyettesítésnek az 1883. évi XXX. t.-cikk 32. §-a értelmében óránként 1 frtjával való díjazása 192 frt.

Tehát az 1885. évi teher 659 frt.

3. Az 1. sz. a. említett latin-görög rendes tanszék díjazása az 1887. évre 1400 frt.

4. Folytatólagos heti 12 órai helyettesítés az 1887. év január—június hónapjai alatt 288 frt.

5. Az 1887. évi szept. 1-én a hatodik osztály megnyitása s ezzel egy történelem-latin rendes tanszék s egy latin-görög helyettes tanszék betöltése igényel 1887. szept.—decemberre 787 frtot.

6. Ugyanezen időre heti 7 órának helyettesítése 112 frt.

Tehát az 1887. évi teher 2587 frt.

7. Az 1. és 5. pont alatt említett 2 rendes és 1 helyettes tanszék díjazása az 1888. évre 3600 frt.

8. Folytatólagos heti 7 órai helyettesítés az 1888. év január—június hónapjai alatt 168 frt.

9. Az 1888. évi szept. 1-én a hetedik osztály megnyitása s ezzel egy mennyiségtan-természet-tani rendes tanszék s egy róm. kath. hittanári állomás betöltése, melyhez 1000 forint évi fizetés és a hittani 16 órán felül még 4—6 órai tanítási kötelezettség volna csatolandó, igényel 1888. szept.—decemberre 800 frtot.

Tehát az 1888. évi teher 4568 frt.

10. Az 1., 5. és 9. pont alatt említett 3 rendes, 1 helyettes és 1 róm. kath. hittanár díjazása az 1889. évre 6000 frt.

11. Az 1889. évi szept. 1-én a nyolcadik osztály megnyitása, s ezzel egy latin-német tanszékre helyettes tanár alkalmazása igényel 1889. szept.—decemberre 320 frtot.

Tehát az 1889. évi teher 6320 frt.

12. Az 1890. évben (midőn a nyolcadik osztály az első érettségi vizsgálatot tenné) az 1., 5., 9. és 11. pont alatt említett 3 rendes, 2 helyettes és 1 róm. kath. hittanár díjazása igényel 6800 frtot.

13. Az intézet betetözésével a tornamester jelenlegi 200 forint díjazásának 400-ra való fölemelése igényel 200 frtot.

14. Ugyanez az énektanító jelenlegi 200 frt díjazásának 300-ra való fölemelése igényel 100 frtot.

15. Ugyanez a gör.-kel. hittanár jelenlegi 150 frt díjazásának 250-re való fölemelése igényel 100 frtot.

16. Ugyanez a mőz. vall. hittanár jelenlegi 100 forint díjazásának 250-re való fölemelése 150 frtot igényel.

17. Ugyanez egy nőtlen másodszolga (egyszersmind fűtő) alkalmazása 180 frt.

Tehát az 1890. évi teher 7530 frt.

Látható ebből, hogy a felső négy osztály fönntartása Zenta város költségvetését 7530 frttal terhelné, s a teljesen kiegészített tanári kar 1 rendes igazgató-tanárból, 8 rendes, 2 helyettes tanárból, 3 hitoktatóból és 1 tornamesterből, vagyis összesen 15 tanerőből állana, mely számok és minőség az 1883. évi XXX. t.-cikk 32. §-ában előirt követelményeknek teljesen megfelelnek.

A tanszék fokozatos gyarapítására az algymnáziumnak alapító-levélileg kikötött 400 frtnyi évi összeg fölemelése — véleményem szerint — nem szükséges, mivel először jövő 1886. évi költségvetésünkben az algymnázium butorainak és taneszközökének kijavítására és szaporítására 967 frtnyi összeg már úgy is fölvetetett, másodsor az ifjaktól beszédendő tandíj, mely a képviselőtestület határozata szerint úgy is butorokba és taneszközökbe fektetendő, a tanuló ifjuság létszámának emelkedésével szintén emelkedni fog s így a fokozottabb szükségleteket kielégítendő.

Hátra volna még a főgymnázium megnyitásának legfontosabb eszköze, az alap kérdésének megoldása. Algymnáziumunk alapításának történetéből tudjuk, hogy a magas kormány, midőn gymnázium megnyitásáról van szó, határozottan kikötött alapot követel, sőt előre biztosan számíthatunk arra, hogy főgymnáziumunk határozottan megjelölt alap nélkül nyilvánossági jogot nyerni nem fog. A mint négy alsó osztályunknak alapja a városi nagyvendéglő, épp úgy kell alapot kijelölni a négy felső osztálynak is. Én erre alkalmasabbnak tartom a régi libalegélőt s azért tisztelettel indítványozom, hogy a négy felső osztály alapjául a város közvetlen szomszédsá-

gában elterülő s libalegélő név alatti földbirtok jelöltségek ki. Lehetetlen, hogy a magas kormány ezen alap mellett, mely a mai nyomott gazdasági viszonyok között is 9000 frt évi jövedelmet hoz, s mely szerencsés fekvésénél fogva jövőre értékben csak emelkedhetik, főgymnáziumunknak a nyilvánossági jogot meg ne adja.

A fölsoroltakban, úgy hiszem, eléggé kimertettem egy főgymnáziumnak előnyeit, kimutattam egyúttal, hogy azon teher, mely városi közpénztárunkra a felső négy osztály életbeléptetése által nehezdedni fogna, mennyire túlsúlyozva van azon előnyök által, melyeket egy főgymnázium létele magával hord. Rámutattam továbbá azon módozatokra is, melyekkel a felső négy osztály fokozatos megnyitása keresztül vihető.

Elmondhatnám még e helyen, hogy a küszöbön álló vasutépítésünktől méltán várt anyagi lendület szintén megkívánja, hogy az anyagi eszközökkel párhuzamosan szellemi előhaladásunk rugóiról sem szabad megfeledkeznünk; fölhihatnám polgártársaim figyelmét azon fölötté felszeg helyzet föltüntetésére, melybe az algymnázium négy osztályát bár a legkitünőbb sikerrel is végzett helybeli tanulónk jutnak, midőn anyagi tehetség hiányában tanulói pályájukat folytatni nem tudván, a féltanult proletarizmusnak a társadalmi rendre nézve legveszélyesebb örvényébe sodortatnak; fölelithetném még azt is, hogy egy nyolcosztályos gymnázium nem csak számra nézve csekély városi intelligenciánknak erejét növelné és községi hivatalainkat szakképzett erővel ellátná, hanem tehetséges és szorgalmas gyermekeinknek oly kiképzést nyújtana, hogy magasabb tanulói pályájukat nagyon csekély segítséggel saját emberségükből is folytatni tudnák; fölsorolhatnám még más igen sok erkölcsi és anyagi előnyt, mely egy teljes középiskolának helyben való létevel összefügg: de ismerve Zenta város m. t. közönségének a közművelődés összes ágazatai irányában minden időben tanúsított helyes érzékét s fogékonyságát, fölsőlegesnek tartom a további érvelést, s így soraimat azon óhajttással zárom be, vajha Zenta város képviselőtestülete, melynek határozatától függ gymnáziumunk kiegészítése, e kérdést oly komoly meggyőződéssel és oly meleg szeretettel tárgyalja, a minőt ezen ügy méltósága megérdemel.

Ajánlom tehát jelen soraimat minden oly igaz polgár figyelmébe, ki Zenta város valódi javát és jövő virágzását nem csupán ajkán hordozni, hanem tetteleg is előmozdítani igyekszik, s így ezek után teljes bizalommal vagyok az iránt is, hogy — a zentai tanügyi bizottság útján — Zenta város képviselőtestületéhez a gymnáziumnak 8 osztályúvá leendő emelése tárgyában benyújtandó indítványomat e szép jövővel bíró város minden nemesen gondolkozó polgára, különösen a képviselőtestület minden tagja pártolni fogja.

Zentán, 1885. évi október hóban.

Zsarkó Antal,
gymn. biz. elnök.

Javaslat Zenta r. tanácsu város rendőri alapjának szervezése tárgyában.

(Folyt. és vége.)

2. §. A rendőri alap célja.

a) Az összes rendőrségi tisztviselők, kezelő- és szolgaszemélyzet évi fizetései és illetményeinek ezen alaptól eszközözendő födözése.

b) Jutalmak kitűzése ismeretlen tettesek fölfedezésére.

c) A rendkívüli szolgálatot teljesítő s önfeláldozó rendőrtisztviselő vagy közeg alkalmi jutalmazása.

d) Évenként egyszeri jutalmazása egy vagy több zentai születésű vagy illetőségű, avagy vidéki, de legalább (5) öt évet itthelyt és egy gazdát legalább (2) két évig folyton szolgáló olyan és férfi, akár belső vagy házi, akár külső vagy mezei cselédnek, kit szolgálati hűsége, buzgalma, ügyessége, jó erkölcsű magaviselete miatt gazdáján kívül a közvélemény meghallgatása mellett a városi főkapitány a város tanácsa elé érdemjutalmazás végett ajánlatba hoz.

e) Az előző pontokban megjelölt személyeket érdemjutalmazás végett bármelyik önálló zentai polgár szóval vagy írásban a v. polgármester vagy főkapitányságnál ajánlatba hozhatja.

f) Segélyezése azoknak, kik valamely büntetendő cselekmény elkövetése által vagyonuktól teljesen megfosztattak, a mennyiben az illető vagy családja rögtön beálló inségnek van kitével a tettes pedig kártalanításra képtelen, és a városi tanács a főkapitány indokolt ajánlatára egyhangu határozattal a segélyt emberbaráti tekintetből megadni rendeli.

Egyébként a rendőri alaptól a fönti módon megkárosult kárpótlást nem igényelhet.

3. §. Kezelési eljárás.

a) A rendőri alap, mint e város elidegeníthetlen vagyona, örök időre szól, és költségvetésileg külön önálló cím alatt a városi pénztár által a számvevőség ellenőrzése mellett kezeletik.

b) A tiszti, kezelő személyzet és r. közegek évi fizetéseinek födözése után fönnmaradt összeg vagyon képezi tulajdonképen a rendőri alapot, mely a helybeli jó hirben álló pénzüntézetekben egyenlő arányban gyümölcsözés végett elhelyezendő.

4. §.

A rendőri alap törzsvagyonát képezi jelen szabályzat 3. §. a) és b) pontjában jelzett jövedelem, valamint a c) pontban körülirt pézbüntetések fele része, ezek minden polgári év végén összegezendők és gyümölcsözés végett a már megnevezett pénzüntézetekben elhelyezendők.

Minden egyéb jövedelme a rendőri alapnak, valamint a rendőri alap évi kamatai folyó kiadásokra fordíthatók.

5. §.

A rendőri alap törzsvagyonra folyó kiadásokra nem fordítható, ellenben a rendőri alap megtakarított jövedelme minden év végén a törzsvagyonhoz csatolandó s ez által a rendőri alap gyarapítandó.

6. §.

A rendőri alaptól segélyt igénylő (lásd 2. §. f) ez iránti kérvénye írásban nyújtandó be a város főkapitányánál, ki azt 8 nap alatt véleményes jelentés kíséretében a városi tanácshoz beterjeszti, hol a kérvény fölött 30 nap alatt határozat hozandó.

Nem kedvező határozat esetén jogában áll kérvényezőnek a város képviselőtestülete elé folyamodni, hol az ügye végérvényes elintéztést nyer.

7. §.

Jelen szabályzat 2. §. b) pontja alapján kitűzendő jutalmak a városi főkapitány, a városi tanács és a városi képviselőtestület által állapítatnak meg, a rendőri alap terhére olyképen azonban, hogy 100 (egy száz) forintig terjedhető jutalmat a főkapitány önállóan állapít meg, a városi tanács előtt mindenkor jelentés kötelezettsége mellett; amennyiben pedig valamely ügyben közérdek szempontjából nagyobb jutalom kitűzése válnék szükségessé, a főkapitány előterjesztésére a városi tanács 200 frtig, ennél nagyobb jutalmat a városi képviselőtestület lesz jogosítva kitűzni.

8. §.

A rendőri alap terhére vagy javára eszközözendő fizetéseket a városi főkapitány ellenjegyzése mellett a polgármester utalványozza.

9. §.

Ezen rendőri alap szabályzata Zenta r. tanácsu város képviselőtestülete által egész terjedelmében elfogadtatik; azt 1885. évi 1-től kezdve életbe léptetni, ezen fölül 5 egyenlő példányban a nagyméltóságú m. kir. belügyminiszteriumhoz jóváhagyás végett fölterjesztetni rendeltetik.

Zentán, 1885. évi augusztus hó . . . tartott képviselői közgyűlésből.

Boromisza János,
r.-kapitány.

Különfélék.

— Kinevezés. Bulgáriában a lapok tudósításai szerint női-hadsereget is állítanak föl. Mint hírlik: öreg Geigerné urnó ott törzskari ezredessé neveztetett ki s legközelebb veszücsüt városunktól, hogy szép állását a messze földön elfoglalja.

— Harsányi János tanító a napokban 150 frt készpénzt, egy takarékpénztári törzsbetétit könyvet és egy váltót veszített el. A ki tud fölülük valamit, közölje a kárvallottal, kit szegény ember léte ezen csapás igen érzékenyen sújtott.

— Orsay Vilmos nyugalmazott kir. törvényszéki bíró s hites ügyvéd, Szabadkán ügyvédi irodát nyitott.

— Moholon f. hó 8-án, azaz ma vasárnap szentelik föl az ujonan földiszított görög keleti szerb templomot, melynek alkalmából ugyanott diszes ünnepélyek fognak tartatni. Az ünnepélyek sorrendje a következő: Az egyház fölszentelése, kapcsolatosan a szent misével, reggel kilenc órakor veszi kezdetét, miközben a szent éneket a nagykikindai „Guszle“ című dalárda énekli. Az egyházi ünnepély után közös ebéd lesz, melyre személyenkint 1 frt 50 krral lehet befizetni. Ugyanazon nap este a községi nagyvendéglő termében, a vidéken tanuló moholi szegény fiuk javára, a kikindai dalárda közreműködése mellett hang-

verseny fog tartatni, melynek programja a következő: 1. Üdvözlés, Nedelykovits Sz. orvosnövények részéről. 2. „Harca“, dal Zajczól, előadja a dalárda. 3. „Fantasie de concert“, Atanasievics Szlavkától, zongorán előadja Karakasevics Mariska k. a. 4. „Tündöklő nap“ és „Gavota“, Poppertól, előadja gordonkán Tollinger R. ur, Weszelinovits Lyubica k. a. zongorakiséréte mellett. 5. „Tanulók búcsuja“, Tollingertől, zongorakiséret mellett előadja a dalárda. 6. „Miért hallgatsz“, dal, Jenk D.-től, előadja a dalárda. 7. „Jubel-Ouverture“, Weber K. M.-től, előadja zongorán Karakasevics Mariska és Olga kisasszonyok. 8. „Oh napocsám“, Tollingertől, előadja a dalárda. 9. „Keresztesek a tengeren“, nagy dalkari előadás Bazentól, éneklő a dalárda vegyes kara. Hangverseny után bál lesz, melyre belépti díj személyenként 1 frt, családjegy 2 frt 50 kr. Az ünnepélyek lefolyásáról tudósítást hozunk.

— Gyász híre. A következő gyászjelentést tettük: Dimitrijevitj Timóth és neje, valamint gyermekei megtört szívvel jelentik fiuk, illetve testvérük Dimitrijevitj Györgynek f. hó 30-án esti 12 órakor hosszas szenvedés után 20. évében történt elhunytát. A kedves hült tetemei holnap november 1-én d. u. 2 órakor fognak a gör.-kel. szertartás szerint örök nyugalomra tetetni. Zentán, 1885. október 31-én. Béke hamvaira!

— Topolya nem kap telekkönyvet. E szomorú hírről kapunk értesítést. A kormány ugyanis nem találta elégségesnek a községek által megszavazott hozzájárulási összegeket, s így a telekkönyv föllállításának terhét el kellett ejteni. Ime, a szükkeblőség, a fukarkodás, az érdekek föl nem fogása hová vezetett? Topolya oly hívatalt bocsajtott ki kezei közül, melyben a lakosság először maga közvetlenül is sokat nyer, másodsor pedig a községek még szorosabb kötelekkel történt idecsatolása által közvetve is jelentékeny előnyökben részesült volna. — Vessenek magukra azok, a kiknek ez köszönhető. K. B.

— Sok nyul van az idén a közép és külső járási szállások közt, miként az ottani gazdák mondják, de vadászaink ha kimennek is, vadat nem igen hoznak haza. Ennek oka az, hogy a csantavéri lesipuskások a zentai vadászok orra elől lövöldöznek le a nyulakat, pedig tiltva van nekik zentai területen vadászni. Jó lenne, ha a helybeli vadásztársulat utánanézne a dolognak és a hatóság figyelmét fölhívna e visszás állapotokra. A gazdák bementése szerint különösen a nagy völgy mindkét oldalát lepi el egész raja a csantavéri puskásoknak, kik egész nap folyton durroganak és pusztítják a vadállományt.

— A tarsaskör szörnyű szomorú állapotban színlődik. Annyi pénze sincs, hogy újságokat rendelhessen. A tagok egyedüli szellemi táplálékát a Schwartz Sándor boltjában napoként 4 krajcáron vásárolt „Budapest“ című lap képezi, ezenkívül pénz hiányában kénytelen volt az olvasó szobát a kereskedő ifjak együletének átengedni. Róth Nándor ur az elnökségről rég lemondván, jelenleg Mikosevits József ur ötvenedmagával a játszó szobában ültette föl tanyáját és mint ügyes szemfényvesztő szóbeszédrel tartja lelkes hangulatban (vacsora és siller helyett) a tanítókat és napidijasokat, kikben, úgy látszik, leghűbb és legkitartóbb pártfeleire talált.

— A királyi adófelügyelő egy állami végrehajtót küldött Zentára, a ki a legnagyobb erélyvel folytatja az illetékhátralékok végrehajtás utján behajtását. Ez kellett még a szegény adózó népnek, ebben a nyomoruságos időben.

— A gymnáziumi tanulóifjuság iskolából kijövet akkora lármát és skandalumokat csap az utcákon, hogy a járőreket egészen megbotránkoztatja. Kérjük a tanár urakat: szedjék ráncba a rakoncátlankodó muzsafiakat.

— Ismét bukács. Kereskedőink — kivált az ujabbak — úgy látszik, sorra bukának. Legutóbb Horti János fűszer- és vaskereskedő vált fizetésképtelenné.

— A Zent. Ellenőr panaszkönyve. Egy helybeli ügyvéd ellen érkezett hozzánk panasz, a ki folyton ott ólálkodik a járásbiróság és telekkönyv iktatóhivatalában, turkálva az iratok közt és lesve az érkező ügydarabokat. Az ügyvéd — kinek nevét ez egyszer elhallgatjuk — mint állítják, a folyosókon le- s folszaladgáló ügynökökkel áll összeköttetésben s ily módon közli a legújabb híreket az olyan kereskedőkkel, kiknek a jelenlegi krachos világban denunciálás a kenyerük, vagyis a kik az érkezett, vagy itt elrendelt végrehajtások hírért azon melegében Budapestre és Bécsbe fölsürgönyzik, hogy a hitelezők rögtön itt teremjenek. Szomorú dolog, mikor már egy ügyvéd ilyenre adja a fejét.

— „Egyetemes Regénytár“ cím alatt „Singer és Wolfner“ budapesti könyvkereskedő cég életre való vállalatot indított meg. A kiadók főképp abból a sokat hangoztatott panaszból indul-

tak, hogy a magyar szépirodalmi könyv igen drága, és például — hogy az eredetiekről ne is szólnunk — a külföldi jóra való műveknek német fordítása felénél is olcsóbb, mint ugyane művek magyar kiadása. Így vált aztán lehetővé, hogy Reclam-, Spemann-, Engelhorn- és más ilyenmü német kiadványok valósággal elárasztották Magyarországot és olcsó s csinos kötetekkel majdnem kiszorították a közönségből a jóval drágább magyar könyveket. Hogy a magyar közönség nem olvas eleget, vagy ha olvas, sokkal kevesebbet költ könyvre, mint tehetné, ennek oka nagyrészt a könyvek drágaságában rejlik; s alig szenved kétséget, hogy olvasási kedvet, az eddig haladva, nem is lehet föléleszteni. Jó könyvet adni a közönség kezébe, tetszetős külsejűt, mely mellett a tartósság sincs figyelmen kívül: ez az, a mivel nálunk is meg kell tenni a kísérletet, s a ki megette, bizonyos tekintetben közmívelődésünk emelésének is tett vele szolgálatot. Az Egyetemes Regénytár eme kívánalmaknak akar megfelelni. Csinos s majdnem díszkötésnek beváló s e mellett tartósnak ígérkező köteteket bocsát ki, szép, olvasható nyomással; s egy-egy 10—12 ivre terjedő kötet ára 50 krajcár — annyi, a mennyit különben a kötet is alig lehetne megkapni. A vállalatnak eddig megjelent két kötetét igen szerencsés kezdetnek mondható. Az első két kötet Ohnet Györgynek, a Vasgyáros szerzőjének „A bányá“ című regényét tartalmazza, melynek francia eredetije eddig 72 kiadást ért, mi mindenestre a mellett szól, hogy a magyar kiadás is nagy kelendőségnek fog örvendeni. A harmadik Mikszáth Kálmán „A lobinai fű“ és Welten Oszkár „Egy éjszakára bezárva“ című elbeszélések, a negyedik kötet pedig Hamilton Aidé angol írónak „Az ural körökben“ című társadalmi regényét fogja tartalmazni, mely minden tekintetben kiváló helyet foglal el a modern regényirodalomban. A vállalat minden egyes kötetét külön is megvehető, de a kiadók előfizetést is nyitnak a sorozatokra, melynek igénybevétele különösen oly helységeken ajánlható, hol könyvkereskedő nincs; így 15 kötetre 7 frt 50 krajcárjával, 10 kötetre 5 frtjával, 5 kötetre 2 frt 50 krajcárjával (bérmentes megküldés mellett) fizetheti elő.

Irodalom.

Előfizetési fölhívás Dudás Gyulának „Bács-Bodrogvármegye régészeti emlékei“ című művére. Mélyen tisztelt közönség! Bács-Bodrogvármegye multjával évek óta foglalkoznak egyesek, kik kutatásaik és buvárlataik által megynék monografiájának megalkotását tervezik. De míg ezek jobbara csak az írott emlékek, történeti följegyzések, krónikák és oklevelek alapján készülnek, anyamegyéjük multját összeállítani, természetesen érinetlenül hagyják a megye legrégibb korának történetét, melyről írott emlékek éppen nem, vagy csak hiányosan szólnak, s melynek földérlését csak a régészet segítségével remélhetni.

Ott, hol a történelmi kutatás határa végződik; a határpontnál, melyen túl a történetész szemé nem láthat: ott kezdődik a régészet birodalma. Vármegyénk legrégibb multja is jóval messzebb esik annál a határnál, ameddig a történeti adatok az utókornak biztos képet nyújtanak, és ennél fogva ha e megye teljes története valaha megíratnék, úgy az a régészeti kutatások nélkül aligha lenne valószínű. Csak a régészeti kutatások fogják kiegészíthetni a történelmet, ezek adják meg a teljességét egy-egy vidék multjának.

Ezt tudva és szem előtt tartva tette Bács-Bodrogvármegye régészeti emlékeit beható kutatása tárgyává szerző, a ki mint az „Országos Régészeti és Embertani Társulat“ rendes tagja, az ezen társulat és a „Magy. Tud. Akadémia“ által kiadott „Archaeologiai Értesítőben“ először hívta és kelté föl a bácskai régiségek iránt a tudományos körök figyelmét, s a ki most hosszabb időn át tett kutatásai eredményét a föntérintett cím alatt foglalta össze.

Részemről tehát vármegyénk szellemi érdekeinek vélem némi szolgálatot tehetni, midőn e mű kiadását elhatározom s melyre immár tisztelettel előfizetést nyitni bátorodom.

A mű 6—7 ivnyi tartalommal, ujonnan berendezett nyomdában csinos kiállításban lehető rövid idő alatt fog megjelenni.

Előfizetési ára 1 frt. Bolti ára magasabb lesz. Az előfizetési pénzek kizárólag alólírotthoz intézendők.

A mélyen tisztelt közönség nagybecsű támogatását kikérve, vagyok

Zentán, 1885. okt. hó végén

teljes tisztelettel

Schvarcz Sándor,
könyvnyomdatulajd. és kiadó.

A XIX. század uralkodó eszméinek befolyása az államra. Irta b. Eötvös József. Harmadik diszkidás. Három testes kötet, vagy 16 füzet. Minden füzet ára 50 kr. Kapható a kiadó: Ráth Mórnál Budapesten (Haaspalota) és minden hazai könyvtárban.

Midőn ezen nagyhirű mű először megjelent, az egész művelt világ figyelme feléje fordult; szerzőjét a legnagyobb írók, a Buckle'k, Mill'ek, Montesquien'k, Tocquille'k sorába helyezték, sőt Laboulaye azt mondta róla, hogy az emberiség problémái magasabb szempontból vannak benne tárgyalva, mint Stuart Mill dolgozatában.

A „XIX. század eszméinek“ javításán a boldogult szerző 1870-től, midőn az új kiadásnak sajtó alá rendezésére kérészt föl a kiadó által, mindaddig dolgozott, míg a halál körükből ki nem ragadta; az volt utolsó nagyobb irodalmi foglalkozása, ezen mű tekinthető legbecesebb irodalmi hagyatékának.

A magyar államtudomány és politikai nevelés érdekében kívánjuk, hogy e világirodalmi becsesel bíró mű új kiadása minél szélesebb körben elterjedjen.

Gabona árák.

Zenta, 1885. nov. 6-án.

Buza: 7—7.20. Árpa: 4.50. Zab: 5.20—5.50. Kukorica (morzsolt, új) 3.50—3.60 mmként.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:
DUDÁS ISTVÁN.

HIRDETÉSEK.

Kiadó bolthelyiségek.

Dr. Kellner József fötéri házában, a jelenleg Kráhl Mór által bérben bírt kettős bolthelyiség, továbbá ugyanazon tulajdonosnak a Kossuth-utczára nyíló bolthelyiségei közül a piac felőli legfelső, egy vagy több évre minden órában kiadó. — Bővebb fölvilágosítást ad: özv. Feud Sámuelné.

Hirdetmény.

Alulírott, mint Krausz Salamon csödtömeggondnoka, ezennel a t. c. közönség tudomására hozza, miszerint nevezett csödtömeghez tartozó tárgyak f. évi november hó 9-én d. e. 10 órakor kezdetét veendő nyilvános árverésen eladatni fognak. Az árverés vb. Krausz Salamon házában meg fog tartatni.

Kelt Zentán, 1885. nov. 2-án

Klein Sándor, tömeggondnok.

Kitünő minőségű oravicai

FÜTŐSZÉN

nálam tetszés szerinti mennyiségben kapható.

5 mmázsán felüli

megrendelésnél a szentet

a hához szállítom.

Megrendeléseket szivességből

VARTUS ALAJOS ur

fogad el.

Tisztelettel

Grundböck István.